

บันทึก

เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำมาใช้
จัดสร้างระบบชลประทาน ฯลฯ ในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ตาม
พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๒๑๓/๑๕๗๖๕ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๓๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ตามที่สำนักงานจัดรูปที่ดินกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการก่อสร้างจัดรูปที่ดินตามพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗ ตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบันดำเนินการไปแล้วรวม ๑๖ จังหวัด พื้นที่ดำเนินการประมาณ ๑,๖๐๕,๐๔๓ ไร่ หลังจากได้จัดสร้างระบบชลประทานและการระบายน้ำ ถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา ตามนัยมาตรา ๓๗ แล้ว ปรากฏว่าได้มีราษฎรเจ้าของที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินหลายรายใช้สิทธิแห่งตนแสวงหาประโยชน์ในที่ดินนั้นจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่การใช้ประโยชน์ด้วยการทำให้คูส่งน้ำ หรือคูระบายน้ำตื้นเขิน ทำลายคันคูดังกล่าวในช่วงที่ผ่านที่ดินของตนแล้วถมร่องน้ำเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูก หรือทำทางลำเลียงให้แคบลงเพื่อประโยชน์ของตนแต่ฝ่ายเดียวจนทางลำเลียงนั้นไม่อยู่ในสภาพที่จะใช้ลำเลียงผลผลิตตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเพาะปลูกผ่านเข้าออกได้ เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่การจัดรูปที่ดิน เนื่องจากพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗ มิได้บัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดในลักษณะนี้ไว้อย่างแน่ชัดทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีต่อผู้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่การจัดรูปที่ดินตามลักษณะดังกล่าวข้างต้น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาตีความปัญหาข้อกฎหมายดังต่อไปนี้

๑. ระบบชลประทานและการระบายน้ำ ถนนหรือทางลำเลียงในไร่นาซึ่งคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดจัดสร้างขึ้นตามมาตรา ๓๗ นั้น ถือว่าเป็นทรัพย์สินของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามมาตรา ๒๓ หรือไม่ ประการใด

๒. บทบัญญัติห้ามตามมาตรา ๔๕ ซึ่งบัญญัติห้ามมิให้เจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินใช้ที่ดินนั้นเพื่อประโยชน์อย่างอื่นที่มีใช้เกษตรกรรม หรือทำการปลูกสร้างสิ่งใด ๆ หรือทำการใด ๆ แก่ที่ดินนั้น อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การจัดรูปที่ดิน.....นั้น คำว่า “ทำการใด ๆ แก่ที่ดินนั้น” หมายความว่าทำการใด ๆ แก่ที่ดินของเจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินโดยเฉพาะหรือหมายความรวมถึงที่ดินที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดจัดสร้างระบบชลประทานและการระบายน้ำ ถนนหรือทางลำเลียงในไร่นาตามมาตรา ๓๗ ด้วย

๓. ในกรณีที่ราษฎรได้กระทำการใด ๆ อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ระบบการ

ชลประทานและการระบายน้ำ ถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา เช่น ทำให้คูส่งน้ำหรือระบายน้ำตื้นเขิน ทำลายคันคูส่งน้ำหรือคันระบายน้ำแล้วถมร่องน้ำเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูกหรือทำทางลำเลียงให้แคบลงจนทางลำเลียงนั้นไม่อยู่ในสภาพที่จะใช้เส้นทางลำเลียงได้ การกระทำดังกล่าวผู้กระทำจะมีความผิดตามมาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗ และหรือมาตรา ๒๒๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่ ประการใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทานและสำนักงานจัดรูปที่ดินกลาง) แล้วมีความเห็นดังต่อไปนี้

๑. ปัญหาประการแรกที่หาหรือว่า ระบบการชลประทานและการระบายน้ำ ถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา ซึ่งคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดจัดสร้างขึ้นตามมาตรา ๓๗^๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗ นั้น ถือว่าเป็นทรัพย์สินของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามมาตรา ๒๓^๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวหรือไม่ ประการใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) เห็นว่าระบบการชลประทานและการระบายน้ำ ถนนหรือทางลำเลียงในไร่นาและสาธารณูปโภคอย่างอื่นในที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินนั้น เป็นสาระสำคัญส่วนหนึ่งของการจัดรูปที่ดินตามนัยบทนิยามคำว่า “การจัดรูปที่ดิน” ตามมาตรา ๔^๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗

^๑ พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗

มาตรา ๓๗ ในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดจัดสร้างระบบการชลประทานและการระบายน้ำ ถนนหรือทางลำเลียงในไร่นาและสาธารณูปโภคอย่างอื่นเพื่อให้เจ้าของที่ดินทุกแปลงได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ที่ดินที่ใช้ตามวรรคหนึ่งคิดเป็นมูลค่าเท่าใดให้คำนวณหักออกจากมูลค่าประเมินของที่ดินและทรัพย์สินอื่นในที่ดินแต่ละแปลง ตามส่วนของมูลค่าประเมินก่อนการกำหนดแปลงที่ดินใหม่ตามมาตรา ๓๐ (๓) ไม่ว่าที่ดินที่ใช้ไปนั้นจะมาจากที่ดินแปลงใด

มูลค่าของที่ดินและทรัพย์สินอื่นในที่ดินแต่ละแปลงเมื่อคำนวณหักแล้วตามวรรคสอง ให้ถือว่าเป็นมูลค่าสุทธิของที่ดินเพื่อการกำหนดแปลงที่ดินใหม่ตามมาตรา ๓๔

^๒ พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗

มาตรา ๒๓ บรรดาที่ดินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้มาโดยประการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือได้มาโดยการเวนคืนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการจัดรูปที่ดินโดยเฉพาะ และให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจดำเนินการโอนไปยังเอกชนได้

คุณสมบัติของเอกชนผู้มีสิทธิขอรับโอน ตลอดจนหลักเกณฑ์และวิธีการขอรับโอน และการโอนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๓ พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การจัดรูปที่ดิน” หมายความว่า การดำเนินงานพัฒนาที่ดินที่ใช้เพื่อเกษตรกรรมให้สมบูรณ์ทั่วถึงที่ดินทุกแปลงเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิตโดยทำการรวบรวมที่ดินหลายแปลงใน

ซึ่งมาตรา ๓๗^๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดเป็นผู้จัดสร้างขึ้นในเขตโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อให้เจ้าของที่ดินทุกแปลงได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยค่าใช้จ่ายในการจัดสร้างสาธารณูปโภคเหล่านั้นมาตรา ๔๖ (๑)^๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้รัฐบาลเป็นผู้จ่ายเงินอุดหนุนให้ส่วนหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ และให้เจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินซึ่งต่างเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการใช้สาธารณูปโภคนั้นโดยตรงต้องร่วมกันออกค่าใช้จ่ายในเงินส่วนที่เหลือสมทบ และเจ้าของที่ดินฯ ดังกล่าวยังต้องมีหน้าที่ออกค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและบำรุงรักษา ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนด ตามนัยมาตรา ๔๗^๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวอีกด้วย นอกจากนี้ระบบการชลประทานและสาธารณูปโภคเช่นวานั้น กฎหมายยังกำหนดให้จัดสร้างขึ้นในที่ดินที่ได้หักออกจากที่ดินเดิมของเจ้าของที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ตามสัดส่วนมูลค่าของราคาที่ดินแต่ละแปลงโดยมิได้นำไปคำนวณเป็นมูลค่าประเมินของที่ดินในการกำหนดที่ดินแปลงใหม่ให้แก่เจ้าของที่ดิน

บริเวณเดียวกันเพื่อวางแผนจัดรูปที่ดินเสียใหม่การจัดระบบชลประทานและการระบายน้ำ การสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นาการปรับระดับพื้นที่ดิน การบำรุงดิน การวางแผน การผลิตและการจำหน่ายผลผลิต การเกษตร รวมถึงตลอดถึงการแลกเปลี่ยน การโอน การรับโอนสิทธิในที่ดิน การให้เช่าซื้อที่ดิน และการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินตลอดจนการจัดเขตที่ดินสำหรับอยู่อาศัย

ฯลฯ

ฯลฯ

๔ โปรตุเกสกรณี (๑)

๕ พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗

มาตรา ๔๖ ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเรียกเก็บเงินค่าใช้จ่ายในการจัดรูปที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินจากเจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินดังต่อไปนี้

(๑) บรรดาค่าใช้จ่ายในการจัดสร้างระบบชลประทานและการระบายน้ำ การสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา และสิ่งสาธารณประโยชน์ที่ใช้ร่วมกันของบรรดาเจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน ให้เรียกเก็บเงินจากเจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินเพื่อช่วยค่าใช้จ่ายที่รัฐบาลได้จ่ายไปตามอัตราที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนดจากค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายจริงโดยให้เจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินผ่อนชำระเป็นรายปีหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ และต้องเริ่มชำระงวดแรกอย่างช้าในปีที่สามนับแต่ปีที่ได้ดำเนินการจัดรูปที่ดินสำเร็จตามโครงการแล้ว ค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้รัฐบาลจ่ายเป็นเงินอุดหนุนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ

(๒) บรรดาค่าใช้จ่ายในการปรับระดับที่ดินและกิจการอื่น ๆ ในที่ดินของเจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในกรณีทางราชการจัดทำให้ ให้เจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินชำระเงินตามอัตราที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนดจากค่าใช้จ่ายจริงโดยให้เจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินผ่อนชำระตาม (๑) โดยอนุโลม

ในกรณีจำเป็นให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางพิจารณาลดจำนวนเงินและขยายเวลาการชำระเงินตาม (๑) และ (๒) ได้ตามที่เห็นสมควร

๖ พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗

มาตรา ๔๗ ให้บรรดาเจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินหรือสหกรณ์ หรือกลุ่มเกษตรกรในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน แล้วแต่กรณี เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาระบบชลประทานและการระบายน้ำ ถนนหรือทางลำเลียงในไร่นาและสิ่งสาธารณประโยชน์ที่ใช้ร่วมกัน ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการส่งน้ำ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนด

เดิมและผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในการจัดรูปที่ดิน และถือว่าเป็นที่ดินที่เจ้าของที่ดินเดิมได้สละให้แก่ส่วนรวมแล้ว ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๓๗^๗ ประกอบกับมาตรา ๓๙^๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นจึงเห็นได้ว่า ระบบการชลประทานและสาธารณูปโภคทั้งหลายเหล่านี้เป็นทรัพย์สินที่กฎหมายบังคับให้รัฐต้องจัดให้มีขึ้นในที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินที่มีได้นำไปจัดแบ่งให้แก่เจ้าของที่ดินเดิมหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน และยังต้องมีการดูแลบำรุงรักษาให้คงอยู่ตลอดไปภายใต้การควบคุมของรัฐอีกด้วย กรณีเช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า สาธารณูปโภคที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดจัดสร้างขึ้นนั้น เป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดรูปที่ดินโดยเฉพาะ จึงต้องถือว่าเป็นทรัพย์สินของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามนัยมาตรา ๒๓^๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๒. ปัญหาประการที่สองที่หาถือว่า บทบัญญัติมาตรา ๔๕^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่ห้ามมิให้เจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินใช้ที่ดินนั้นเพื่อประโยชน์อย่างอื่นที่มีใช้เกษตรกรรม หรือทำการปลูกสร้างสิ่งใด ๆ หรือทำการใด ๆ แก่ที่ดินนั้นอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การจัดรูปที่ดินนั้น คำว่า “ทำการใด ๆ แก่ที่ดินนั้น” หมายความว่าทำการใด ๆ แก่ที่ดินของเจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินโดยเฉพาะ หรือหมายความว่ารวมถึงที่ดินที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดจัดสร้างระบบการชลประทานและการระบายน้ำถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา ตามมาตรา ๓๗^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) เห็นว่า บทบัญญัติ

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๘ พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗

มาตรา ๓๙ มูลค่าของที่ดินและทรัพย์สินอื่นในที่ดินที่เจ้าของที่ดินแต่ละแปลงได้สละให้แก่ส่วนรวมเพื่อใช้ตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง ต้องมีมูลค่าไม่เกินร้อยละเจ็ดของมูลค่าประเมินที่ดินเดิม

หากมูลค่าของที่ดินและทรัพย์สินอื่นในที่ดินที่ใช้ตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งมีมูลค่าเกินร้อยละเจ็ดของมูลค่าประเมินที่ดินเดิม ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จ่ายค่าทดแทนแก่เจ้าของที่ดินแต่ละรายเป็นเงินสำหรับส่วนที่เกินร้อยละเจ็ดของมูลค่าประเมินที่ดินเดิมนั้น

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

^{๑๐} พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗

มาตรา ๔๕ ห้ามมิให้เจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินใช้ที่ดินนั้นเพื่อประโยชน์อย่างอื่นที่มีใช้เกษตรกรรม หรือทำการปลูกสร้างสิ่งใด ๆ หรือทำการใด ๆ แก่ที่ดินนั้นอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การจัดรูปที่ดิน เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด

ในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนรื้อถอน ทำให้คืนสู่สภาพเดิม หรืองดเว้นการกระทำการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดดำเนินการรื้อถอน หรือทำให้คืนสู่สภาพเดิมโดยผู้ฝ่าฝืนจะเรียกร้องค่าเสียหายมิได้และต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนหรือทำให้คืนสู่สภาพเดิมนั้นด้วย

^{๑๑} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

มาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗ มุ่งหมายเฉพาะการห้ามเจ้าของที่ดินหรือผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน กระทำการใด ๆ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ที่ดินที่บุคคลดังกล่าวได้รับมาจากคณะกรรมการจัดรูปที่ดินฯ ในการจัดแปลงที่ดินใหม่ในเขตโครงการจัดรูปที่ดินเท่านั้น เพราะสิทธิในที่ดินดังกล่าวตกเป็นของบุคคลเหล่านั้น ตามนัยมาตรา ๔๑^๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ซึ่งโดยปกติผู้เป็นเจ้าของที่ดินย่อมจะใช้ประโยชน์หรือดำเนินการใด ๆ ในที่ดินของตนได้ทั้งสิ้น แต่เนื่องจากที่ดินเหล่านี้อยู่ในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ซึ่งได้รับการพัฒนาที่ดินให้มีประสิทธิภาพแก่การเกษตรกรรมแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการรักษาสภาพที่ดินนั้นให้เหมาะสมแก่การเกษตรกรรมอันเป็นวัตถุประสงค์ของการจัดรูปที่ดินตลอดไป ฉะนั้นพระราชบัญญัตินี้จึงได้มีบทบัญญัติมาตรา ๔๕^๓ ดังกล่าวขึ้น เพื่อให้เป็นบทจำกัดสิทธิในการใช้ที่ดินของเจ้าของที่ดินดังกล่าวให้ใช้ที่ดินได้เพียงในขอบเขตการเกษตรกรรมรวมทั้งมิให้กระทำการใด ๆ แก่ที่ดินของตนในอันที่จะมีผลกระทบถึงระบบการจัดรูปที่ดินด้วย ส่วนระบบการชลประทานและการระบายน้ำ ถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา ที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดสร้างขึ้นตามมาตรา ๓๗^๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว นั้น เป็นทรัพย์สินของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามมาตรา ๒๓^๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น หากผู้ใดกระทำให้เกิดความเสียหายแก่สาธารณูปโภคเหล่านั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ย่อมมีอำนาจแก้ไขให้คืนสู่สภาพเดิมและดำเนินคดีกับผู้นั้นได้โดยตรงอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีบทบัญญัติเป็นพิเศษดังเช่นการควบคุมสิทธิการใช้ที่ดินของผู้เป็นเจ้าของที่ดินไว้อีกแต่อย่างใดกรณีดังกล่าวจึงมิได้อยู่ในบังคับของมาตรา ๔๕^๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้

๓. ปัญหาประการที่สามที่หาหรือว่า ในกรณีที่ราษฎรได้กระทำการใด ๆ อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ระบบชลประทานและการระบายน้ำ ถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา เช่น ทำให้คูส่งน้ำหรือคูระบายน้ำตื้นเขิน ทำลายคันคูส่งน้ำหรือคันคูระบายน้ำแล้วถมร่องน้ำ เพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูก หรือทำทางลำเลียงให้แคบลงจนทางลำเลียงนั้นไม่อยู่ในสภาวะที่จะใช้เป็นทางลำเลียงได้ การกระทำดังกล่าว ผู้กระทำจะมีความผิดตามมาตรา ๔๕^๗ ประกอบกับมาตรา ๕๒^๘

^๒ พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗

มาตรา ๔๑ เมื่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด ได้กำหนดแปลงที่ดินที่จะจัดให้แก่เจ้าของที่ดินเดิมหรือผู้มีสิทธิได้รับที่ดินในการจัดรูปที่ดินตามมาตรา ๓๐ (๓) แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินดำเนินการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินสำหรับแปลงที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินนั้นต่อไป ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม

เมื่อได้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งแล้วหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเดิมให้เป็นอันยกเลิก

^๓ โปรตดูเชิงอรธที่ (๑๐)

^๔ โปรตดูเชิงอรธที่ (๑)

^๕ โปรตดูเชิงอรธที่ (๒)

^๖ โปรตดูเชิงอรธที่ (๑๐)

^๗ โปรตดูเชิงอรธที่ (๑๐)

แห่งพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗ และหรือมาตรา ๒๒๘^{๑๙} แห่งประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่ประการใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) เห็นว่าเมื่อได้พิจารณาในปัญหาประการที่สองแล้วว่า ระบบการชลประทานและการระบายน้ำถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา ที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดจัดสร้างขึ้นตามมาตรา ๓๗^{๒๐} แห่งพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗ นั้นไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๔๕^{๒๑} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ฉะนั้น ผู้ใดกระทำให้เกิดความเสียหายแก่สาธารณูปโภคเช่นว่านั้นจึงไม่มีความผิดตามมาตรา ๔๕^{๒๒} ประกอบกับมาตรา ๕๒^{๒๓} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม การกระทำใดๆ ที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่สาธารณูปโภคเหล่านี้ ผู้กระทำอาจมีความผิดตามมาตรา ๒๒๘^{๒๔} หรือบทบัญญัติมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องของประมวลกฎหมายอาญาได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าจะเข้าองค์ประกอบของบทบัญญัติต่างๆ ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่ ซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการ ฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๓๑

^{๑๘} พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗

มาตรา ๕๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

^{๑๙} ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒๒๘ ผู้ใดกระทำการด้วยประการใด ๆ เพื่อให้เกิดอุทกภัยหรือเพื่อให้เกิดขัดข้องแก่การใช้น้ำซึ่งเป็นสาธารณูปโภค ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำผิดดังกล่าวในวรรคแรก เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือทรัพย์สินของผู้อื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

^{๒๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^{๒๑} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๐)

^{๒๒} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๘)

^{๒๓} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๘)

^{๒๔} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๙)